

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de flecare cm. Lei 6—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

□

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

„Dela Solidaritatea”. — Visarion Roman, cuvinte rostite cu prilejul centenarului de Constantin Popp. — Comemorarea lui Visarion Roman. — În legătură cu comemorarea lui Visarion Roman. — *Cronica*: O desmințire. O recitificare în interesul adevărului istoric. România menține etalonul aur. Eliberarea bonurilor de impozite. Cum se execută creanțele contra Statului.

Dela Solidaritatea.

Suntem în al doilea semestru al anului curent și cele mai multe instituții ale noastre nu și-au împlinit datoria față de asociație.

Rugăm cu toată insistența să ni se trimită fără întârziere sumele ce ni se cuvin cu titlu de taxe. Din câtă sărăcie, să-și dea fiecare silința să trimită obolul în interesul cauzei, pe care o reprezintă „Solidaritatea”.

Deasemenea cerem cu toată stăruința acelor instituții, cari nu ne-au trimis încă, bilanțurile per 31 Decembrie 1928, 1929, 1930, 1931 1932. Este mai mult decât regretabil, că nici bilanțurile cerute nu ni se trimit la timp și, că pentru obținerea acestora este nevoie de rugăminți și stăruințe repetate.

„Solidaritatea”.

Visarion Roman.

— Cuvinte rostite cu prilejul centenarului —

de **Constantin Popp,**

vice-președintele „Solidarității”,
și director la banca „Albina”.

Asociațiunea „Solidaritatea” a institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, aduce prin glasul meu prinusul ei de recunoștință și de pioasă cinstire memoriei lui Visarion Roman, primul pioner al cooperației românești ardeleni, fondatorul primei societăți cooperative românești din Ardeal la 1868 în comuna Rășinari și părintele organizației financiare-economice românești din Ardeal. Părinte în accepția adevărată a cuvântului prin inițiativa ce a luat Visarion Roman încă la anul 1870 și stăruințele și uriașa activitate, ce a dezvoltat pentru fondarea băncii „Albina”, principala operă a vieții sale.

Idea înființării unei bănci românești era, acum 6 decenii, pe cât de măreață, pe atât de îndrăzneală și greu realizabilă. Poporul românesc dela noi, abia scăpat de cătușele iobăgiei, era lipsit și de mijloacele materiale necesare unei astfel de înjghebări, dar avea și prea puțini oameni înțeleghători și încrezători în succesul acțiunii începute de Visarion Roman.

Inseși cercurile noastre superioare bisericești din Sibiu, de pe acele timpuri, se arătau foarte sceptice față de iniția-

tiva dascălului rășinărean, de altcunum foarte apreciat de acele cercuri, pentru calitățile sale superioare.

Visarion Roman însă n'a desarmat în fața obstacolelor multiple ivite. A urmărit cu dârzenia, tenacitatea inerentă firei sale, înfăptuirea planului odată conceput.

A desvoltat o propagandă vie în presă și cu graiul viu, a întreprins în întreg Ardealul călătorii costisitoare și oboșitoare pe la frunțașii vieții noastre publice de pe atunci, îndemnând, convingând și câștigând pe cei șovăelnici pentru realizarea ideii sale.

La 1872 și-a văzut în fine înfăptuită opera, care a făcut epocă în viața poporului nostru oropsit.

Data memorabilă când a luat ființă cea dintâi bancă românească de credit „ALBINA“, întemeiată cu capital exclusiv românesc și cu conducere pur românească, nu numai în Ardeal, ci pe întreg cuprinsul teritoriului etnic al Românilor de pretutindeni, este ziua de 14 Martie 1872. Capitalul social de Florini 300.000 — a fost o sumă foarte importantă pentru vremurile acelea și pentru împrejurările noastre ca popor sărac.

„Începutul începutului — cum s'a zis într'o dare de seamă către adunarea generală — a fost făcut“. Și încă cu mână norocoasă adăugăm noi.

Stupul, cu marea „Albina“, așezat de Visarion Roman la Sibiu, a roit în curând, abundant.

În interval de câțiva ani vedem răsărind în întreg cuprinsul Ardealului românesc număroase roiuri de albișițe, în formă de bănci de credit, independente și sub firme diferite, toate după modelul și structura „Albinei“ și având ajutorul moral și material al acesteia.

Ca societăți pe acțiuni după forma lor juridică, dar în fond și prin felul operațiunilor lor cooperative prin eminență, caracter ce l-au conservat aceste bănci până în zilele de azi — cu excepția câtorva fondări postbelice.

S'a adoptat forma societăților pe acțiuni, din considerații de ordin național, acestea având mai multă libertate de acțiune, decât cooperativele supuse unui anumit control din partea organelor guvernului unguresc ostil, precum se știe, desvoltării și consolidării poporului nostru.

La 1897, după 25 de ani, dela înființarea „Albinei“, numărul băncilor ro-

mânești ardelenene era deja de 70 cu active totale de Lei 26,200.000 — rotund, la un capital social pur românesc de rotund Lei 4,200.000 — și fonduri de rezervă de Lei 1,160.000 — iar până la finele anului 1930, numărul lor a sporit la rotund 200 reprezentând un capital propriu (capital social și de rezervă) de Lei 1½ miliard în cifră rotundă.

Băncile noastre răsărite din inspirația fericită a lui Visarion Roman au fost, toate izvor de stămpărare, de satisfacere a setei de credit, a foamei de pământ, surse de emancipare economică și de propășire materială a poporului țaran român, care în scurgerea de veacuri a trecutului său de obidă și de viață trudnică, afară de simbria muncii sale, și uneori nici aceasta, nimic nu putea numi al său.

Prin băncile și bănețele ardelenene, în frunte cu „Albina“ această situație de umilință s'a schimbat. Țăranul român a putut deveni și el, alături de țăranul sas și maghiar, stăpân pe glia muncită cu sudoarea feței sale.

Prin ele și cu capitalurile puse de ele la dispoziție s'a înfăptuit în mod lent, încă pe vremea dominației și opresiunii maghiare, *prima și cea mai veritabilă împroprietărire a țărănimei române ardelenene*. Cu ajutorul lor multe sute de mii de jugăre din latifundiile nobilimii maghiare din Ardeal au trecut în patrimoniul iobagiului valah de altă dată.

Și s'a realizat această împroprietărire și fortificare a puterii de viață și de rezistență a poporului român împotriva tentativelor și a primejdiei de desnaționalizare a sa fără mijloace agresive și numai pe cale naturală, prin lupta dreaptă a forțelor noastre economice concentrate în bănci și prin hărnicia, munca și cumpătarea țaranului nostru.

Este prea firesc că această latură a activității băncilor noastre n'a scăpat vigilenței clasei dominante maghiare și pressei ei, cari, în întruniri, în broșuri și în parlament n'au încetat a pretinde continuu și stăruitor măsuri drastice de apărare în contra primejdiei valahe! S'au cerut chiar mijloace de extirpare a băncilor românești, numite și înfierate drept tot atâtea „cuiburi de agitațiune daco-română“.

În prefața unei broșuri maghiare din 1913 apărută sub titlul: „Dela hotarul de răsărit“ însuși un ministru maghiar, Széll

Kálmán dă un adevărat strigăt de alarmă, de războiu, prin care apelează la ralierea, la unirea maghiarimii „întru apărarea sfântă a cauzei naționale maghiare” primejduită prin activitatea băncilor valahe. Iar autorul broșurei amintite, publicistul Bizony László, caracterizează băncile românești drept „locuri de conventicole naționaliste” și „drept cuptoare înfierbântate de ură în contra maghiarilor, în cari se căleşe și se făuresc săgețile otrăvite ale iredentei române”.

Măsurile reclamate de asupritorii noștri de pe vremuri n'au întârziat. Legile pentru limitarea și reglementarea circulației averilor imobiliare, legile de colonizare și multe altele, toate, au fost îndreptate în contra Românilor și instituțiilor lor economice și naționale.

Într'adevăr băncile noastre ardelenne pe lângă rolul de ocrotitoare și promovatoare a intereselor economice ale poporului nostru au fost în același timp și tot atâtea puternice și neînvincibile cetățile ale naționalismului nostru integral. Un naționalism, care în timpurile antebelice și sub dominațiunea maghiară, la Românii ardeleni nu era numai cuvânt de paradă, ci însemna adevărată primejdie, spirit de jertfă, abnegațiune.

În jurul și la conducerea băncilor noastre s'au grupat toate forțele vii și capabile ale poporului nostru, pe care l-au pregătit pentru ziua mare a Unirii, ce avea să vie.

A răsărit, ca din pământ, o clasă nouă de mii de intelectuali români, aceea a funcționarilor de bancă, oameni independenți sub toate raporturile, cari alături de preoțimea și dascălimea română mai puțin liberă în acțiunile sale, au fost tot atâția complementari și auxiliari ai conducătorilor noștri politici de pe vremuri și animatori, propagatori și fortificatori ai ideii naționale în sânul poporului nostru.

Icoana, ce am încercat să schițez până acum asupra importanței covârșitoare a operii lui Disarion Roman, sub raport național și economic, în viața poporului nostru din Ardeal, ar fi incompletă, dacă nu a-și adaugă aici câteva cuvinte și asupra activității filantropice și culturale a băncilor noastre în tot trecutul lor de 6 decenii.

Este o pagină din cele mai luminoase și emoționante a activității binefăcătoare a instituțiilor bancare românești din Ardeal.

În vremuri de restricte și de încătușare pentru poporul nostru, când guvernării noastre de pe vremuri ne puneau pe toate terenele piedici artificiale în calea avântului nostru spre progres; când noi, autohtonii, eram copiii nimănui pe pământul strămoșesc al Ardealului și pe puteam sprijini exclusiv numai pe nuterile noastre proprii, băncile noastre, urmând principiul evanghelic „ale tale dintru ale tale” au sacrificat din prisosurile activității lor, din beneficiile lor nete, an de an, pentru scopuri filantropice și culturale naționale sume importante. Totalul acestor contribuții benevole pe altarul culturii și vieții noastre naționale se urecă la mai multe sute de milioane Lei, la care „Albina” singură a contribuit, în cursul anilor, cu Lei 90 milioane.

Catedrala ortodoxă, Casa națională cu muzeul și biblioteca „Astreii”, edificiile internatului de fete și a casei de report ale „Astreii” din Sibiu, școale, biserici, căminuri, societăți culturale de tot felul, în tot cuprinsul Ardealului, în sate și orașe au fost împărțite cu mână largă de ajutoare importante din partea băncilor noastre. Iar unele au fost deadreptul create și susținute de ele.

Nu voi uita să amintesc la acest loc de mensele și număratoarele burse studențești, create și aprobate de băncile noastre, pe seama finerelor vlăstare ale neamului nostru dela școalele medii și universități. De binefacerile acestor mense și burse au beneficiat, pe vremuri, un mare număr de fineri, azi bărbați în situații proeminente și cu rol conducător și hotărâtor în viața noastră publică, în politică, în domeniul științelor, în învățământul mediu și superior, în finanțele și în alte domenii publice ale patriei noastre întregite.

În fine este vrednic a fi remarcat și fixat faptul, că în anul marelui Uniri, 1918, fondurile necesare pentru organizarea administrativă și politică a Ardealului tot băncile românești de aici și anume Banca „Albina” le-a pus la dispoziție, în sume de mai multe milioane, îndeplinind atunci rolul unei bănci naționale.

Pentru prodigioasa activitate, ce a dezvoltat Visarion Roman în cursul laborioasei sale vieți, pe toate terenele vieții noastre publice pentru înfăptuirea principalei sale opere, banca „Albina“, din care au purces celelalte bănci ale noastre, și pentru toate binefacerile multiple, ce au rezultat ulterior pentru poporul nostru din fericita sa inspirație, cuvine-se să ne închinăm, cu prilejul centenarului său de azi, cu toată smerenia memoriei acestui adevărat părinte a organizației economice-financiare române din Ardeal, și să-i prezentăm omagiile noastre de vecinică recunoștință.

Prin opera sa Visarion Roman și-a vecinicit numele în istoria vieții noastre financiare-economice, nume, care va fi pronunțat în veci cu pietate și venerațiune de poporul nostru.

Glorie Ție, dascăle inimos și luminat, care acum șase decenii și ceva, ai aprins cel dintâiu farul ce ne-a călăuzit pe căile până atunci nebătătorite de noi Românii și conducătoare la independență economică și bună stare materială!

Glorie Ție! Bună luptă ai purtat, fie-Ți numele binecuvântat!

Opera lui Visarion Roman, desăvârșită și dusă la înflorire de vrednici urmași, organizația bancară a Ardealului românesc, mândria noastră de altădată, este azi în primejdie de desagregare, nimicire chiar.

Planează asupra ei o lege a converșiunii, greșit concepută, ce va năruie edificiul nostru economic, fără a servi real binele și interesele acelor pentru a căroră ajutorare s'a adus. Fără credit nu există viață economică ordonată!

Fie ca comemorarea de azi și momentele acestea de evocare a meritelor neperitoare ale lui Visarion Roman să fie pentru noi toți și pentru factorii răspunzători pentru destinele, binele și viitorul patriei noastre prilej de reculegere, de trezire la realitate și de hotărât îndemn pentru menținerea și salvarea acestei mari opere.

Numai dacă cuvintelor de preamărire și elogiilor rostite și ce se vor mai rosti aici, în memoria lui Visarion Roman, le vor urma și fapte de pe urma cărora să fie menținute băncile noastre pentru marea misiune ce le așteaptă încă în România-Mare, ochii sufletului marelui

dispărut vor străluci de bucurie și satisfacție.

Salvarea și menținerea operei va fi cel mai prețios omagiu adus memoriei lui Visarion Roman, al căruia centenar îl prăznuim.

Comemorarea lui Visarion Roman.

O sută de ani dela nașterea părintelui organizației economice-financiare din Ardeal. — Solemnitățile dela Sibiu. — Parastasul. — Pelerinajul la mormânt. — Banchetul. — Cuvântările rostite.

Opera lui Visarion Roman este piatra fundamentală a organizației economice financiare din Ardeal, organizație, care a luat ființă în anii șaptezeci ai secolului trecut.

Această organizație economică-financiară din Ardeal a făcut posibil țaranului din Ardeal să se împroprietărească în mod lent din moșiile maghiare aflătoare în Transilvania — latifundiile conților și baronilor — ea a pus bază sigură elementului țărănesc rămas după emanciparea din iobăgie fără pământ, fără inventar agricol și fără nici un fel de ajutor din partea nimănui.

Dar pe lângă aceste merite de o necontestată importanță, această organizație a contribuit în cea mai largă măsură și la ridicarea elementului românesc în orașe.

Ideea lui Roman, aceea de a se organiza Ardealul pe teren economic și financiar, pentru a se putea ridica culturalicește și a se putea afirma mai cu temei din punct de vedere național-românesc, a dat roade îmbelșugate.

Instituțiile de credit din Transilvania au devenit cele mai puternice cetățui de rezistență românească pe timpul dominațiunii maghiare.

De când s'au înființat și până astăzi, n'a existat inițiativă românească în Ardeal, la care aceste instituții de credit să nu-și aibă partea lor covârșitoare de sprijin.

În felul acesta se explică atențiunea deosebită și importanța, ce s'a dat evenimentului comemorării centenarului lui Visarion Roman — întemeietorul acestor instituții — nu numai din partea guvernului, ci și din partea tuturor instituțiilor noastre mai de seamă, publice ca și particulare, precum și de către publicul românesc din Sibiu și alte regiuni ale Ardealului.

PARASTASUL

La orele 11 a. m., s'a oficiat din partea unui sobor impunător de preoți, în frunte cu chiar Mitropolitul Ardealului Dr. Nicolae Bălan, un parastas în catedrala românească.

La parastas au asistat: Din partea familiei Roman d-nii Justina Șerban, Aurelia Albini, Dr. Mihail Șerban, subsecretar de stat, Gogu Șerban, Dr. Mircea Albini cu doamna, Viorica Roman, Dr. Garoiu, Dr. Borciat și apoi d-nii: ministru D. Gusti, Arhiereul Stan, Ion Lapedatu, director la Banca Națională, prefect Dr. Coriolan Ștefan, Dr. Ilie Beu, președintele Băncii „Albina”, Ioan Vătășanu, director general „Albina” Constantin Popp, vice-președintele „Solidarității”, Dr. Goritz, primarul orașului, N. Bratu, președintele Camerei de Comerț, Eugen Comșa ing., președintele Camerei de Muncă, consilierii băncii „Albina” și corpul funcționarilor acestei instituții, o delegație de țărani din comuna Rășinari în frunte cu preotul Dancășiu, precum și un public extrem de numeros.

Serbarea comemorativă din aula Academiei teologice.

După parastas a avut loc în aula Academiei teologice o ședință comemorativă, cu care ocazie s'au rostit mai multe cuvântări.

Primul ia cuvântul *mitropolitul Ardealului dr. Nicolae Bălan*, care arată că prin această comemorare de 100 ani dela nașterea lui Visarion Roman, biserica serbează un mare idealist, care a tăiat o brazdă nouă în viața poporului nostru. Visarion Roman s'a bucurat de toată încrederea mitropolitului Andrei Șaguna.

Discursul dlui ministru Gusti.

Comemorarea centenarului nașterii lui *Visarion Roman* nu este numai o sărbătoare a celui mai venerabil dintre institutele noastre de credit și de economii. Acest întemeietor și întâi conducător al „Albinei” e o persoană așa de covârșitoare, încât și acum, la aproape 50 ani dela moarte, convingerile și soluțiile lui nu sunt încă întru nimic învechite.

Visarion Roman este una din figurile eroice, în care e așa de bogată istoria Ardealului.

Visarion Roman a reușit și el să își dăruiască atât de pe deantregul opera poporului ardelean, încât ea rodește acum în mii și mii de chipuri, vie pretutindeni.

Ceeace-l deosebește însă pe Visarion Roman e că nu rămâne multă vreme în rostul teoretic de sfătuitor și de pedagog, deși a început scriind asupra educației și tipărind cărți școlare.

Câțiva ani de desvoltare vertiginoasă i-au dat „Albinei” rolul de Stat-Major economic al Românilor ardeleni: a cumpărat și parcelat moșii mobiliare, a trecut țărănilor români pământurile plugarilor de alt neam absorbiți de administrație și de orașe, a ajutat prin împrumuturi lesnicioase formarea unei pături de negustori și meșteșugari români în orașe, a acordat burse de studii și felurite ușurințe celor ce doreau să îngroașe rândurile intelectualilor români.

Visarion Roman V'a dăruit dvs., românilor ardeleni, un nou principiu de închezare pe lângă cele două existente până atunci, cel politic și cel bisericesc-cultural: pe cel economic, care a trezit în mare măsură înflorirea dela începutul secolului nostru.

Visarion Roman a trăit o viață de sbucium, închinată întreagă Neamului său. În el s'a întrupat încă odată voința de un trai mai luminat și mai bun a satelor românești ardeleni, ținute acum 100 de ani în robie politică, economică și culturală, iar astăzi, la împlinirea a 100 de ani dela naștere, un trimis anume al guvernului român, ministrul școalelor, al bisericii și al culturii naționale, se închină înaintea amintirii lui și îl dă ca pildă generațiilor.

A vorbit apoi dnul Dr. Lupaș, al cărui discurs l-am publicat în nrul trecut al revistei.

Cuvântarea d-lui Ioan Lapedatu.

Di Ion I. Lapedatu, în numele Băncii Naționale rostește următoarea cuvântare:

Banca Națională a României se asociază cu toată venerația la omagiile ce se aduc astăzi, memoriei lui Visarion Roman, care pe întreg pământul românesc, a realizat cel dintâu ideia instituțiilor naționale de credit, prin înființarea „Albinei” chemată la viață exclusiv din energiile și agonisirile poporului din această parte de țară. Aceleași omagii și pentru amintirea tuturor acelora — cunoscuți și anonimi — care, înțelegându-l, l'au secondat și animat pe calea arătată, înălțând, din începutul alcătuit de el, acea solidă organizație financiară a Românilor de dincoace de Carpați, cu roade atât de fecunde și binecuvântate pe toate terenele de activitate publică în cadrele căreia s'au putut oțeli atâtea din energiile vii și alese, care au ridicat în chip atât de fericit, marele proces istoric dela sfârșitul războiului mondial.

O pleiadă de entuziaști, care, întocmai ca pionerii de odinioară dela Rochdale, cu tot avertismentul, devenit memorabil, de „Ne supra crepidam” rostit de pe cel mai înalt pedestal al vieții românești de pe atunci, îndrăznesc totuși să treacă dela idee la faptă. Iar când ideea devine faptă, păstrând curajul și tenacitatea, ei schimbă îndrăzneala în prudență și merg încet, pipăind terenul la fiecare pas și astfel din modestul început se ridică o instituțiune puternică, în jurul căreia se creiază și multe altele, într'o rețea strânsă dela Carpați până aproape de Tisa. Aceasta era moștenirea cu excelente forțe materiale, dar, mai presus de toate, morale, lăsată nouă de Visarion Roman și urmașii săi.

Azi această prețioasă moștenire e amenințată, nu atât de vicisitudinea vremurilor, cât mai mult de cumplita tulburare morală în care ne sbatem. Datoria generației noastre este să o apere și să o salveze. Iată omagiul suprem ce vrem și trebuie să aducem amintirii

scumpe a lui Visarion Roman și colaboratorilor săi. Banca Națională a României a fost și rămâne cu tot sprijinul ce-l poate da, alături de cei ce vor și înțeleg să aducă acest suprem omagiu.

Mai vorbește dl Dr. Gh. Preda aducând omagiile Astrei.

D. dr. Ilie Beu, președintele „Albinei” mulțumește asistenței pentru numeroasa participare la ședința comemorativă și anunță că se va face un pelerinaj la mormântul lui Visarion Roman.

Pelerinajul la mormânt.

La orele 2 p. m., întreaga asistență a făcut un pelerinaj la mormântul lui Visarion Roman, în cimitirul Central, unde s'a servit un serviciu divin și s'au depus mai multe cununi și coroane.

Cuvântarea d-lui Mladenatz.

Tot cu această ocazie a luat cuvântul și dl Mladenatz, director general al cooperativelor, care a spus următoarele:

Mișcarea cooperatistă românească aduce prinoul de recunoștință memoriei marelui înfăptuitor pe tărâmul economic, care a fost Visarion Roman.

Cu toții știm, că în Ardeal s'a dat o deosebită importanță problemei naționale, n'au fost însă neglijate nici problemele economice, așa că aci s'au înființat primele cooperative. Visarion Roman, îndrumătorul vieții economice din Ardeal, a știut să pună organizațiile economice în serviciul cultural, dând o deosebită importanță cooperației. Cooperația română socotește pe Visarion Roman între primii întemeietori și deaceia îi păstrează veșnică amintire.

Cuvântarea dlui I. Vătășianu.

Pătruși de un sentiment de adâncă recunoștință venim azi în fața acestui mormânt, în care își dorm somnul de veci rămășițele pământești ale fericitului în Domnul Visarion Roman, fost inițiatorul, fondatorul și întâiul director al celui dintâiu institut de credit și economii românesc ca societate pe acții, nu numai din Ardeal, ci din întreaga Românie, ca să comemorăm împlinirea a 100 ani dela nașterea lui.

Neuitatul răposat a avut cel dintâiu buna inspirație, de a iniția crearea unui institut de credit și economii românesc și n'a cruțat nici muncă nici stăruințe, până când în anul 1872 și-a văzut realizată ideea, ce-l frământa.

Regretatul Visarion Roman a trebuit să înlăture mai întâiu greutățile inerente ori cărui început pe un nou teren de activitate, având de combătut scepticismul și neîncrederea cu care a fost primită inițiativa sa de unele cercuri foarte hotărâtoare în viața românească și apoi piedecile, ce-i punea guvernul ungar și organele sale subalterne, cărora nu le convenea acțiunea de emancipare economică a poporului nostru începută de el.

Dumnezeu i-a hărăzit în scurta lui viață, să aibă satisfacția de a vedea cu ochii nu numai dezvoltarea continuă a instituției creată prin munca și inițiativa sa,

ci să poată contribui și la înființarea altor asemenea instituțiuni, după modelul și cu ajutorul „Albinei” și în alte ținuturi locuite de români.

Ca modesti urmași în serviciul institutului de credit și economii „Albina”, pe care distinsul fondator răposat l-a condus în calitate de director executiv dela înființare și până la încetarea lui — prea timpurie — din viață (intâmplată la 1885), mulțumim Celui Atotputernic, că în nemărginita lui bunătate ne-a trimis la timp pe acest îndrumător pe terenul economic-financiar, un câmp de activitate rămas până atunci cu totul în afară de preocupările poporului nostru.

Spiritul de muncă, cinste și economie au fost dela început principiile călăuzitoare ale institutului, în baza cărora s'a apelat la încrederea și sprijinul tuturor românilor de bine și cruțători, cari dispuneau de capitaluri mobile, ca apoi aceste fonduri să fie date ca împrumut fărănimii pentru ajutorarea ei în lipsurile economice de toate zilele și mai ales pentru achiziționare de pământ, totdeauna în condițiuni acceptabile.

Suntem convingși și susținem, că institutul „Albina” în tot trecutul lui și până în prezent s'a achitat în mod onorabil de îndatoririle, ce și-a luat în statute încă dela înființare: „de a procura mai ales poporului țaran agricol capitalul și creditul necesar și a deștepta spiritul de economie” și avem convingerea, că pe lângă toate greutățile în cari a ajuns și cari amenință să distrugă întreaga organizație bancară românească — acest institut, creațiune a regretatului Visarion Roman — încă nu și-a împlinit misiunea, pentru care a fost creat.

Considerăm activitatea „Albinei” numai întreruptă din cauza vitregiei vremurilor și sperăm, că diriguitorii vieții economice a patriei noastre vor afla căi și mijloace „ca „Albina”, principala operă a lui Visarion Roman, să-și poată relua cât mai curând activitatea în mijlocul și în folosul poporului nostru.

Cu vie satisfacție amintim în acest prilej sărbătoresc, că celalalt factor important pentru alimentarea și regularea vieții economice și financiare în stat: Banca Națională a României — mulțumită înțelegerii și bunăvoinții conducătorilor ei și apreciind după valoare activitatea desfășurată pe acest teren de „Albina” i-a acordat totdeauna cel mai larg sprijin, atât moral, cât și material.

Noi, cari continuăm munca începută de fericitul Visarion Roman, facem promisiune solemnă în fața mormântului său, că vom rămâne în același spirit tradițional de muncă, cinste, cruțare și devotament, pe care l-am moștenit dela înaintașii noștri și vom lăsa urmașilor nepătat, cinstit și respectat numele institutului; iar figura fericitului inițiator, fondator și prim director al băncii noastre Visarion Roman ne va servi totdeauna ca pildă vie de muncă onestă, rodnică și devotată binelui obștesc al poporului nostru.

În sfârșit ca un modest omagiu, ce putem noi aduce din prilejul acestei comemorări vrednicului îndrumător al vieții noastre economice, în calitate de președinte al Comitetului Școlii comerciale elementare și superioare de băieți cu sediul în Sibiu, locul unde fericitul Visarion Roman și-a dezvoltat mai ales binecuvântata și rodnică sa activitate am onoare a aduce la cunoștință că acest comitet a decis să-i perpetueze numele numind pentru viitor această instituție: Școala comercială elementară și superioară de băieți Visarion Roman. Această hotărâre dl Ministru al instrucțiunii publice, cu bunăvoința ce-l caracterizează, a aprobat-o îndată la sosirea sa în Sibiu.

Fie amintirea lui Visarion Roman în veci binecuvântată!

Banchetul.

După masă la orele 3 a avut loc la hotel „Boulevard”, un banchet.

Di Dr. Ilie Beu, președintele comitetului băncii „Albina”, toastează pentru M. Sa Regele.

Di Ion Lapedatu, pentru reprezentanții guvernului.

Di Dr. Ioan Lupaș, pentru Biserică.

Di ministru Gusti, mulțumește în numele guvernului.

I. P. S. S. Dr. Nicolae Bălan, în numele bisericii.

Tr. Preda, directorul Școlii comerciale, anunță, că Școala Comercială va purta în viitor numele Școala com. Visarion Roman.

Di Lungulescu, vorbește în numele „Universului” și *di Em. C. Sabău*, în numele presei din Ardeal.

Sibiul a trăit în ziua de Duminecă, 9 crt. o sărbătoare mare, dar o sărbătoare tristă.

Mare pentru că ea înseamnă cinstirea unei epoci de hotăritoare realizări în cumpăna afirmării noastre naționale — realizări, cari s'au făcut prin muncă, pricepere și cinste, dar mai ales prin sacrificii fără număr.

Tristă, pentru că opera sărbătorită — organizația economică-financiară din Transilvania — clădită cu trudă în vremuri neasemănate mai grele decât sunt cele de acum, este sortită pieirii astăzi, când acțiunea-i binefăcătoare pentru elementul românesc din Ardeal este cel puțin tot atât de necesară și utilă, pe cât a fost în trecut.

Se pare că un interes trecător vrea să culce la pământ această organizație.

Dar ea are atâtă rădăcini adânci în ființa românismului din Ardeal, că prăbușirea ei înseamnă mai mult ca o prăbușire materială.

Iată pentru care motiv atmosfera de ieri, când se sărbătorea opera și figura lui V. Roman la Sibiu, a fost de o chinuitoare tristețe. Și nu este exclus, ca din acest Ardeal atât de îngrijorat astăzi față de nenorocirea, care i-a căzut pe cap datorită demagogiei conversioniste, să pornească un protest formidabil — protest, care, intrunind aprobarea întregii opinii publice din țară, să pună capăt înfățișat prăpădului.

Sibiu, 10 Iulie 1933.

I. OLTEANU.

In legătură cu comemorarea lui Visarion Roman

de **Speetator.**

Renumitul industriaș american Ford zice într'una din interesantele lui cărți: „nu te teme de viitor și nu respecta trecutul!” In aceasta cutezată enunțare se cuprinde atât de caracteristic ipertrufia materialismului american. Europeanii emigrați acolo urmăreau, deja din momentul, când și-au părăsit patria dacă nu înavușirea, ori o pricopseală materială, cel puțin scăparea de grijile și datoriile, cari îi alungase din continentul vechiu. Era natural, că acolo să se formeze o astfel de mentalitate, care apoi să contribuie la un avânt economic necunoscut până în zilele noastre de istoria omenirii. Dar tocmai în zilele noastre vedem, că principiile lui Ford, și ale tuturor americanilor de seama lui, — sunt susceptibile de foarte radicale modificări. Nici acolo „sgârâie norii”, nu au putut trece unele înălțimi; și acolo în lumea „prosperității”, crezute fără sfârșit, — poate

chiar și de către genialul Ford, — se constată o criză, de proporții uriașe și care se va termina cu un de-baclu nemaipomenit. Americanilor prea încrezători în prezent, pare că le lipsește sprijinul pe trecut, pentru a-și putea asigura viitorul, de care pare că începe a le fi teamă acum.

Cine a urmărit felul cum se ridică, formează și încheagă clasa noastră socială de mijloc, așa zisa burghezie, smulsă aproape în întregime din pătura rurală a populației țării, va fi găsit multă asemănare, dintr'un anumit punct de vedere, între burghezul român și burghezul american. Acelaș dispreț pentru convențiunile sociale îl găsim și la burghezul român ca și la cel american și viceversa; aceeaș lipsă de continuitate în rânduielile sociale, obiceiuri și acțiuni publice; aceeaș lipsă de respect față de tradiții și trecut. Numai conservatismul țăranului ne deosebește, încolo aproape toate celelalte însușiri ne apropie de firea americană.

Ori puterea tradiției pentru cultură și progres în general, este un lucru necontestat de către cei cari judecă mai profund evoluția. Și în vâltoarea zăpăcelei generale în care ne sbatem nu ne dăm îndeajuns seama de serviciile, ce ni le-au făcut inițiatorii serbării centenarului nașterii marelui animator și bărbat de acțiune, care a fost vrednicul nostru înaintaș Visarion Roman. Scoaterea numelui lui din marea uitării, re-impresăntarea istorisirii activității lui binecuvântate de precursor, care a avut o viziune atât de clară și justă, este o datorie care se impune, nu numai pentru a infiripa tradiții și a cultiva orgoliul național, ci și pentru a întări legăturile noastre firești cu acest Ardeal al nostru. Trebuie să căutăm și să înmulțim toate legăturile noastre, pe toate domeniile, cu acest colț de pământ, din care am răsărit, — ca să ne iubim mai intens patria și să avem încredere în viitorul neamului nostru. Noi, numai respectându-ne trecutul și stăpânindu-ne cu înțelepciune și vrednicie prezentul, — vom putea să nu ne temem de viitor; altcum rămânem o frunză plutitoare pe marea evenimentelor, sau în bătaia tuturor vânturilor revoluționare, cari șueră din toate părțile; indiferent că vin ele din țara lui Stalin, Hitler ori Mussolini.

Iată de ce laudată fie fapta celorce au organizat serbarea lui Visarion Roman, — și binecuvântată să fie amintirea lui și a tuturor înaintașilor, cari ne leagă de trecut și de glia strămoșească. In aceasta ordine de idei trebuie să fim recunoscători dlui Prof. I. Lupaș pentru interesantele D-sale descoperiri despre activitatea lui Visarion Roman, care căuta deja cu 60 ani în urmă o orientare spre București, pe care unii epigoni inconștienți o combat și azi, — și să mulțumim dlui I. Olteanu pentru celelalte informații culese și comunicate în numărul precedent al acestei reviste.

CRONICA

O desmintire. „Consum” din Cluj (Nr. 29 din 16 VII. 1933) aduce sub titlul „Guvernul este nemulțumit de atitudinea băncilor române din Ardeal față de regulamentul legii de conversiune” unele știri în legătură cu o prefinsă atitudine a asociației băncilor noastre față de legea

și regulamentul conversiunii, știri cari nu corăspund adevărului.

Dăm cea mai formală desmințire afirmației, că asociația noastră ar sabota legea dela 14 Aprilie 1933, iar întrucât privește regulamentul comunicăm, că nici nu a fost fixată vre-o atitudine până acum.

O rectificare în interesul adevărului istoric.

În două dări de seamă asupra centenarului V. Roman, publicate în două numere consecutive din săptămâna curentă ale ziarului săsesc „Sieb. Deutsches Tageblatt” raportorul R. T. P. prezintă cetitorilor mai multe informații eronate.

Trecând peste cele de mai puțină importanță, vom releva, în interesul adevărului istoric, numai două.

1. Inițiatorul asociației băncilor românești din Ardeal a fost fericitul Dr. Cornel Diaconovich, și nu dl C. Popp cum greșit se scrie.

Asociația a funcționat întâiu ca asociație ocazională; pe urmă dela 1907 ca însoțire, în cadrele legii comerciale, sub firma de „Solidaritatea”, ale cărei statute au fost întocmite de dl Ioan I. Lapedatu, actualmente admin.-delegat la Banca Națională a României.

2. Se afirmă că V. Roman a colaborat și la revista literară „Lucefărul” a dlui Octavian Goga.

Greșit! V. Roman a decedat la 1885, când dl Goga avea abia etatea de 3—4 ani, iar „Lucefărul” a început să apară în anul 1900, deci cu 15 ani după moartea lui V. Roman.

România menține etalonul aur. Ministerul de Finanțe publică următorul comunicat:

„Unele ziare interpretează în mod eronat propunerile făcute în numele României la Londra, privitoare la înlesnirile de credit pentru agricultori, precum și lămuririle date de d. vicepreședinte al Consiliului de miniștri, cu privire la o eventuală reducere a acoperirii aur a biletelor de bancă.

Suntem autorizați a declara, că România nu a făcut nici o propunere care să implice o îndepărtare dela etalonul aur, sau o micșorare a valorii actuale a Leului.

Propunerile privitoare la înlesnirile de credit pentru agricultori au fost făcute în cadrul sistemului actual, bazat pe etalonul aur și pe stabilizarea Leului.

În ce privește o eventuală reducere a acoperirii aur, d. vicepreședinte al Consiliului a explicat presei, că această chestiune se discută de mult și a arătat că România ar adopta o asemenea reducere, dacă ea ar deveni o regulă generală pentru toate băncile de emisiune.

În acest sens D-sa a spus, că această chestiune depinde de băncile de emisiune ale principalelor state.

Eliberarea bonurilor de impozite.

Casa de amortizare anunță pe deținătorii de creanțe față de Stat, reprezentând numai salarii propriu zise sau furnituri pentru hrană și furaje — creanțe anterioare datei de 1 Ianuarie 1932 — să se prezinte la sediul Casei de amortizare sau la administrațiile de încasări și plăți, precum și la percepțiile din capitalele județelor pentru a primi formulare de cereri prin cari urmează să se solicite achitarea acestor creanțe cu bonuri de impozite.

Cererile de lichidarea creanțelor prin bonuri de impozite, vor trebui să fie făcute numai peste aceste formulare tip, în dublu exemplar, din cari originalul va fi timbrat, urmând ca al doilea formular care va

purta acelaș număr de înregistrare să se libereze petiționarului, drept adeverință de primirea cererii.

Cererile de bonuri de impozite pentru creanțele mai sus menționate, vor fi depuse de către petiționari până la 15 August 1933, la Casa de Amortizare sau la oricare din Instituțiile arătate mai sus.

După data de 15 August 1933, se vor primi cererile deținătorilor altor categorii de creanțe.

Cererile trimise până acum Casei de amortizare, se restituie celor în drept, pentru a le preschimba și completa conform normelor din acest comunicat.

Cum se execută creanțele contra statului.

Curtea de apel, secția IV-a, Ilfov a pronunțat, deciziunea în acțiunea introdusă de soții Oprescu, prin care cereau primăriei municipiului Constanța, să înscrie în buget prețul convenit lor din exproprierea unui teren. Curtea a respins acțiunea în Contencios astfel cum era motivată de art. 13 din legea contenciosului și 490 din legea administrației locale, care dispune pe de-o parte obligațiunea înscrierii în bugetul anului viitor a creanței exigibile și pe de altă parte posibilitatea în caz de neînscriere a urmării veniturilor administrației. Dealtfel reclamanții și înființaseră o poprire pe baza acțiunii. Spre a decide astfel Curtea a statuat că textele invocate au fost abrogate prin art. 78 al legii finanțelor locale din 14 Aprilie 1933 și 75 din legea urmării veniturilor publice din 13 Aprilie 1933, ca fiind contrare art. 56 și 67 ale nouilor legiuri. Aceste texte pun principiul insesibilității veniturilor publice și prevăd că orice creanță se va înscrie în bugetul anului viitor pe numele celui ce a făcut cererea ținându-se seamă de vechimea creanței și data cererii, aceasta fiind singura posibilitate în contra Statului. Or reclamanții n'au făcut o asemenea cerere mulțumindu-se doar a introduce acțiune în Contencios la 5 Maiu 1933 și a face o somație de plată conform dreptului comun (art. 381 pr. civ.) Ori călea dreptului comun de executare fiind inadmisibilă și cerere de înscriere în buget neexistând, acțiunea n'are bază legală și motivare juridică. Dealtfel legiuitorul n'a instituit obligativitatea pură și simplă a înscrierii în buget la cerere ci a acordat puterea de apreciere și examinare a vechimei creanței și datei cererii. Reclamanta nefăcând dovada că a cerut în cursul anului bugetar 1932 înscrierea creanței sale în cel următor — recte 1933 — și că s'ar fi satisfăcut cereri mai recente și creanțe mai noi, acțiunea devine nefondată și cată a se respinge.

Aviz.

Din încredințarea Consiliului de Administrație a „Solidarității” va apare în zilele aceste o broșură

Indreptări practice

în vederea aplicării

Legii pentru reglementarea datoriilor agricole și urbane din 14 Aprilie 1933

Intocmite de:

Dr. Mihai Veliciu

Directorul Contenciosului Băncii „Albina” Sibiu

Conține legea, regulamentul și îndrumări practice

Prețul Lei 50.—

Se poate procura prin administrația „Revistei Economice sau direct la Librăria și Tipografia „Dacia Traiană”, Sibiu Piața Unirii 7.